შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიისა და წყაროთმცოდნეობის განყოფილების ყოველწლიური სამეცნიერო კონფერენცია (2024)

სოფიო ქადაგიშვილი
თსუ, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი
sopio.kadagishvili@tsu.ge

2024 წლის 20 დეკემბერს თსუ, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიისა და წყაროთმცოდნეობის განყოფილებამ თავისი წლიური მუშაობა შეაჯამა უკვე ტრადიციად ქცეული ერთდღიანი სამეცნიერო კონფერენციით. კონფერენცია ეძღვნებოდა წმინდა ქეთევან დედოფლის წამებიდან 400 წლისთავს. ამ დღესთან დაკავშირებით, კონფერენციის ფარგლებში გაიმართა ფილოლოგიის დოქტორის მაკა ნაჭყებიას წიგნის – *ქეთევან დედოფალი XVII-XVIII სს ქართულ და ევროპულ მწერლობასა და ისტორიულ წყაროებში* – პრეზენტაცია.

კონფერენციის მონაწილეთა უმრავლესობას ინსტიტუტის, კონკრეტულად კი, შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიისა და წყაროთმცოდნეობის განყოფილების თანამშრომლები წარმოადგენენ, თუმცა, ყოველ წელს კონფერენციის ორგანიზატორები რამდენიმე მომხსენებელს იწვევენ ინსტიტუტის გარედან. ამჯერად, მოწვეული მომხნენებლები იყვნენ მანუჩარ გუნცაძე (კავკასიის უნივერსიტეტი), ირაკლი ფაღავა (გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი), ნიკოლოზ ჟღენტი (კ. კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი), ნარი ჩხაბერიძე (დამოუკიდებელი მკვლევარი) და მარიამ ბეჟიტაშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი).

კონფერენციას თავმჯდომარეობდა შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიისა და

წყაროთმცოდნეობის განყოფილების გამგე მარიამ ჩხარტიშვილი. მისასალმებელი სიტყვის შემდეგ კონფერენციის მონაწილეებს და დამსწრე საზოგადოებას მიმართა თსუ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორმა გიორგი ჭეიშვილმა. მან შეაჯამა განყოფილების წლიური საქმიანობა, ისაუბრა სამომავლო პერსპექტივებზე და კონფერენციის მონაწილეებს ნაყოფიერი მუშაობა უსურვა.

პირველი მომხსენებელი კონფერენციის თემატიკიდან გამომდინარე ნარი ჩხაბერიძე გახლდათ. მისი მოხსენება ეხებოდა წმინდა ქეთევან დედოფლის მარტვილობას ქართული და ევროპული წყაროების მიხედვით. ნიკოლოზ ჟღენტმა წარმოადგინა ამაშუკეთის სავანის წმ. გიორგისა და „კოზმანის“ ეკლესიების ძველი ქართული წარწერების შესახებ მოხსენება. *ქართლის ცხოვრების* მიხედვით ძვირფასეულობასა და „პატიოსან თვლებზე“ ისაუბრა ქეთევან ქუთათელაძემ; მეფე სოლომონ პირველის იტინერარის შესახებ ანტონ გიულდენშტედტისა და იაკობ რაინეგსის ნაშრომებში მოხსენება წარმოადგინა ალექსანდრე თვარაძემ. შაჰანშაჰ ჰორმიზდ-არდაშირს და მის ურთიერ-

თობას ქართლის სამეფოსთან ეხებოდა მარიამ ჩხარტიშვილის მოხსენება. მცირე შესვენების შემდეგ, კონფერენცია გაგრძელდა ირაკლი ფაღავას მოხსენებით: *მარაბდის ბრძოლა (1625): ტაქტიკური სამხედრო-ისტორიული ანალიზი.* ენგურის ხეობის დასახლების ისტორიისა და ისტორიულ გეოგრაფიაზე ისაუბრა პაპუნა გაბისონიამ, რის შემდეგაც ვახტანგ გოილაძემ დამსწრე საზოგადოებას წარუდგინა მოხსენება ცურტავის მდებარეობის შესახებ. შუა საუკუნეებში ტომისა და ნათესავის მნიშვნელობაზე ისაუბრა სოფიო ქადაგიშვილმა, რასაც მოჰყვა ზურაბ თარგამაძის მოხსენება *საქართველო იმპერიათა გზაჯვარედინზე – ისტორიული სინამდვილის გააზრებიდან პოლიტიკური დისკურსის ფორმირებამდე.* ბოლო სამი მოხსენება ეხებოდა ახალ პერიოდს. მარიამ ბეჟიტაშვილმა წარმოაჩინა XXI საუკუნის ინგუშეთში მიმდინარე პროტესტის დინამიკა და გამოწვევები. ბეჭდური მედიის რეპრეზენტაციით საბჭოთა ხელისუფლების პირველ წლებში რელიგიურ იდენტობას ეხებოდა ქეთევან მანიას მოხსენება. კონფერენციის ბოლო მომხსენებელმა, მანუჩარ გუნცაძემ კი არქივმცოდნეობის განვითარების ისტო-

რიაზე, პრობლემებზე და სამომავლო პერსპექტივებზე ისაუბრა.

მიუხედავად იმისა, რომ კონფერენცია ერთგვარად კამერული ხასიათისაა, სულ ერთ დღეს გრძელდება, რის გამოც მონაწილეთა რაოდენობა და წარმომადგენლობაც მასში შეზღუდულია, წლების განმავლობაში აღნიშნული ღონისძიება სულ უფრო მეტ მსმენელს და გულშემატკივარს იკრებს. კონფერენციას ესწრებიან და დებატებში აქტიურად არიან ჩართულნი არა მხოლოდ კვლევითი და სასწავლო დაწესებულების თანამშრომლები, მათ შორის, ახალგაზრდა მკვლევრებიც, არამედ სტუდენტებიც. მათი ერთობლიობა ქმნის თაობათა ჯაჭვს, ცოცხალ სოციალურ ურთიერთობებს, რომელიც შეუცვლელია. იმედი გვაქვს, განყოფილების ეს ღონისძიება არ დაკარგავს თავის მნიშვნელობას და მომავალშიც მუშაობის საინტერესო შედეგებს წარმოუდგენს ქართულ სამეცნიერო საზოგადოებას.

ANNUAL CONFERENCE OF THE DEPARTMENT OF MEDIEVAL GEORGIAN HISTORY AND SOURCE-STUDIES (2024)

Sopio Kadagishvili
TSU, Ivane Javakhishvili
Institute of History and Ethnology
sopio.kadagishvili@tsu.ge

On December 20, 2024, the Department of Medieval Georgian History and Source Studies of the Ivane Javakhishvili Institute of History and Ethnology at TSU concluded its annual activities with the traditional scientific conference. This year's conference was dedicated to the 400th anniversary of the martyrdom of Saint Queen Ketevan. Within the framework of the event, Maka Nachkebia presented her book *Queen Ketevan in Georgian and European Literature and in 17th–18th Century Historical Sources.*

As in previous years, most of the participants were research fellows of the institute, although the organizers also invited several speakers from outside. The conference was chaired by Mariam Chkhartishvili, Head of the Department of Medieval Georgian History and Source-Studies. Following the opening remarks, Giorgi Tcheishvili, Director of the Ivane Javakhishvili Institute of History and Ethnology, addressed the participants and the audience. He reviewed the department's annual activities and wished the attendees fruitful work.

Over the years, this scientific forum has increasingly attracted and united scholars and listeners from various academic and educational centers. Their collaboration fosters intergenerational continuity and valuable scholarly dialogue. We hope that this tradition will continue to maintain its importance and present significant research outcomes to a broad audience in the years to come.